

5 ARALIK 2011 TARİHİNDE BRÜKSEL’DE GERÇEKLEŞTİRİLEN

AB GENEL İŞLER KONSEYİ TOPLANTISININ

GENİŞLEME VE TÜRKİYE İLE İLGİLİ SONUÇLARI

GENİŞLEME

GENİŞLEME STRATEJİSİ

1. Konsey, 14-15 Aralık 2006 tarihlerinde Avrupa Birliği Zirvesi tarafından onaylanan genişlemeye ilişkin yenilenmiş mutabakat ve 14 Aralık 2010 tarihli Konsey sonuçları doğrultusunda, 2011-2012 Genişleme Stratejisi ve Başlıca Zorluklar hakkındaki 12 Ekim 2011 tarihli Komisyon Bildirimi’nin yanı sıra Hırvatistan’ın Avrupa Birliği’ne katılımı hakkındaki Görüşü, Sırbistan’ın üyelik başvurusu hakkındaki Görüşü ve “Türkiye”, “Hırvatistan”, “İzlanda”, “Eski Yugoslavya Makedonya Cumhuriyeti”, “Karadağ”, “Arnavutluk”, “Bosna-Hersek” ve “Kosova”¹ İlerleme Raporlarını memnuniyetle karşılamaktadır; Konsey, bu değerlendirmelerde yer alan sonuçları ve tavsiyeleri dikkate almaktadır.

2. Genişleme süreci, Avrupa’da barışın, demokrasinin ve istikrarın pekiştirilmesini sürdürmekte ve AB’nin küresel zorluklarla başa çıkmada daha iyi bir konuma gelmesine imkân vermektedir. Genişleme sürecinin dönüştürücü gücü, genişleme ülkelerinde, AB’nin bütünü için de faydalı olan kapsamlı siyasi ve ekonomik reformları beraberinde getirmektedir. Hırvatistan ile katılım müzakerelerinin başarılı bir şekilde tamamlanması, bu durumun somut bir örneği olup, daha geniş bir bölge için olumlu bir işarettir.

3. Konsey, her bir ülke kendi koşulları dahilinde değerlendirilecek şekilde, taahhütlerin konsolide edilmesine, şarta bağlılık ilkesinin adil bir biçimde ve titizlikle uygulanmasına, daha iyi bir iletişime ve AB’nin yeni üyeleri entegre etme kapasitesine dayanan genişlemeye ilişkin yenilenmiş mutabakatın tutarlı bir biçimde uygulanmasının önemini teyit etmektedir. Genişleme politikasının güvenilir olması, ilgili ülkelerdeki reformların ivmesinin devam etmesi ve üye devletlerde genişleme için desteğin sürdürülmesi bakımından kilit unsurdur. Konsey, üzerinde mutabakata varılmış ilkeler ve sonuçlar temelinde, genişleme sürecini ileriye götürme konusundaki güçlü taahhüdünü sürdürmektedir.

4. Genişleme ülkelerinin çoğunda kilit nitelikte zorluklar devam etmektedir. Hukukun üstünlüğünün güçlendirilmesi ve kamu idaresi reformu, AB’ye daha yakın hale gelmek ve sonrasında AB üyeliğine ilişkin yükümlülükleri tam olarak üstlenebilmek bakımından gereklidir. Hırvatistan ile müzakerelerden elde edilen deneyimler, başta yargı ve temel haklar ile adalet, özgürlük ve güvenlik fasıllarında olmak üzere, ileride başlatılacak müzakereler yararına kullanılmalıdır. Konsey, bu fasıllara yeni bir yaklaşım getirilmesi yönündeki

¹ Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin 1244/99 sayılı Kararı. Bu sonuçlarda Kosova’ya yapılan atıflar, üye devletlerin konuya ilişkin tutumlarına halel getirmez.

Komisyon önerisini memnuniyetle karşılamakta ve gelecekteki müzakere çerçevelerine ilişkin olarak, yeni yaklaşıma yönelik tutumunu, Komisyon'un önerisi temelinde ve genişlemeye ilişkin yenilenmiş mutabakat kapsamında mevcut müzakere çerçevelerine ilişkin yerleşmiş uygulamalara dayanarak geliştirmeyi öngörmektedir. Müzakereler tamamlanmadan önce gerekli mevzuatın, kurumların ve uygulamaya yönelik sağlam kayıtların oluşturulmasına azami süre tanıyacak şekilde, yukarıda belirtilen konular genişleme sürecinin başında ele alınmalıdır. Konsey, Komisyon'u, yukarıda belirtilen fasıllarda kaydedilen gelişmeler konusunda düzenli bilgi vermeye ve müzakerelerin genel olarak dengeli bir şekilde ilerlemesini sağlamak üzere tavsiyelerde bulunmaya davet etmektedir. Konsey, Komisyon önerisinde, aday ülkelere destek sağlanmasının ve gerektiğinde düzeltici tedbirler getirilmesinin öngörülmesini olumlu bulmaktadır. Konsey, yeni yaklaşım ile öngörüldüğü üzere, üye devletlerle giderek artan bir etkileşimi memnuniyetle karşılamaktadır.

5. Konsey, ifade özgürlüğünü ve medyayı etkileyen sorunların hâlâ endişe kaynağı olduğunu hatırlatmakta ve Komisyon'u, bu alandaki gelişmeleri yakından takip etmeye davet etmektedir. Ayrıca, Romanlar da dâhil, sosyal bakımdan korunmaya muhtaç grupların sosyal ve ekonomik anlamda toplumla bütünleşmelerine ilişkin çalışmaların iyileştirilmesine, özellikle AB'nin Ulusal Roman Entegrasyon Stratejileri Çerçevesi aracılığıyla devam edilmelidir. Konsey, cinsel azınlığa mensup kişilerin haklarının korunmasının ve hoşgörü kültürü geliştirilmesinin önemini altını çizmektedir.

6. Genişleme ülkeleri de küresel ekonomik ve finansal krizden etkilenmiş ve farklı hızlarda olmakla birlikte ekonomik toparlanma sürecine girmişlerdir. Avrupa 2020'nin benimsenmesi de dâhil olmak üzere, yapısal reformların, mali konsolidasyonun ve AB ile ilgili reformların gerçekleştirilmesine yönelik ilave çabalar, bu toparlanma ve büyüme sürecine hız kazandıracak ve söz konusu ülkelerin Ekonomik ve Parasal Birliğin yeni gözetim usullerine hazırlanmalarına yardımcı olacaktır. Konsey, genişleme ülkeleriyle ulaşım ve enerji alanlarında geliştirilen işbirliğinin, Avrupa vatandaşlarına ve işletmelerine doğrudan yarar sağladığının altını çizmektedir.

7. Bölgesel işbirliği ve iyi komşuluk ilişkileri, genişleme sürecinin önemli parçaları olmayı sürdürmektedir. Bunlar, refaha, istikrara, uzlaşmaya ve ikili meselelerin ve geçmişin mirasının açık bir şekilde ele alınmasında elverişli bir ortam oluşturulmasına katkı sağlamaktadır. Konsey, tüm ilgili tarafları, AB'nin yetkisi ve/veya AB'ye karşı akdi yükümlülükler dışında kalan ikili meseleleri, yapıcı ve mümkün olduğunca erken olacak şekilde, AB'nin genel çıkarlarını ve değerlerini dikkate alarak ele almaya teşvik etmektedir.

8. Konsey, 2014-2020 çok yıllık mali çerçeve kapsamında, katılım öncesi yardım sağlanmasına yönelik yeni çerçeveye ilişkin önerilerin Komisyon tarafından sunulmasını beklemektedir. Mevcut Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) vasıtasıyla genişleme ülkelerine sağlanan mali ve teknik desteğin olumlu sonuçları temelinde, Konsey, özellikle, her bir genişleme ülkesi bakımından mali yardım ve politika öncelikleri arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi hedefi ile gerçekleştirilen eylemlerin görünürlüğü ve tam şeffaflığı, pekiştirilmiş sahiplenme ve iyileştirilmiş sonuç ve etkiler sağlanırken, usullerin esnekliği ve basitliğinin artırılması hedefini memnuniyetle karşılamaktadır. Sivil toplumun rolü, hem

devlet kurumları tarafından uygulanan programlarda, hem de sivil toplum kuruluşlarının AB yardımlarının doğrudan faydalanıcısı oldukları projelerde artırılmalıdır.

TÜRKİYE

14. Konsey, AB'nin Türkiye ile ilişkilerine verdiği önemi teyit etmektedir. Türkiye, Avrupa Birliği'ne aday bir ülke ve Birliğin kilit bir ortağıdır. Bu bağlamda Konsey, demokratik standartlara ve hukukun üstünlüğüne tam saygı çerçevesinde Haziran 2011'de gerçekleştirilen genel seçimleri memnuniyetle karşılamaktadır. Seçimlerdeki yüksek katılım ve yeni Parlamentodaki geniş temsil oranı, Türk halkının demokrasi, istikrar ve ilerlemeye bağlılığını göstermektedir.

15. Konsey, ayrıca, Türkiye'nin sürdürülebilir bir hızla büyümeye devam eden dinamik ekonomisinin, tüm Avrupa kıtasının refahına katkıda bulunduğunu kaydetmektedir. Türkiye, AB ile yakın ticaret ve yatırım bağlantılarıyla AB'nin rekabet edebilirliğinin değerli bir parçasıdır. Ayrıca, Konsey, Kuzey Afrika'da yaşanan son gelişmeler de dâhil olmak üzere, reformları destekleme konusunda Türkiye'nin oynadığı etkili bölgesel rolü kabul etmektedir.

16. Konsey, Türkiye'nin müzakere sürecine ilişkin bağlılığını ve siyasi reform gündemini memnuniyetle karşılamaktadır. Bu bağlılık, yeni AB Bakanlığı'nın kurulması ile teyit edilmiştir. Güvenlik güçlerinin sivil denetimi, yargı reformu, din özgürlüğü, BM İşkenceyle Mücadele Sözleşmesi İhtiyari Protokolü'nün (OPCAT) onaylanması da dâhil olmak üzere önemli öncelikler ele alınmıştır. Konsey, anayasa reform paketinin doğru yönde atılmış önemli bir adım olduğunu yineleyerek, paketin Avrupa standartlarına uygun biçimde uygulanmasının kilit unsur olduğunu vurgulamaktadır. Konsey, Türkiye'nin anayasa reformuna yönelik ilk adımlarını memnuniyetle karşılamakta ve Türkiye'yi, bu çalışmada, tüm siyasi partileri ve sivil toplumu da dâhil edecek şekilde mümkün olan en geniş istişareyi sağlaması için teşvik etmektedir. Konsey, başta Kürt meselesinin ele alınması olmak üzere, demokratik açılımın uygulanması ve izlenmesinin istenen sonuçları doğurmaya başlamasını beklemektedir. Bu bağlamda, anayasa reformu yararlı bir çerçeve teşkil etmektedir.

17. Konsey, kaydedilen ilerlemeye binaen Türkiye'yi, başta ifade özgürlüğü alanında olmak üzere, temel hak ve özgürlüklere hukuken ve uygulamada daha fazla riayet edilmesini sağlamaya davet etmektedir. Medya özgürlüğü konusunda uygulamadaki kısıtlamalar, yazarlar, gazeteciler, akademisyenler ve insan hakları savunucuları hakkında açılan çok sayıdaki dava ve internet sitelerinin sıklıkla yasaklanması, ele alınması gereken ciddi endişeler doğurmaktadır. Özellikle din özgürlüğü, mülkiyet hakları, sendikal haklar, azınlık hakları, kadın ve çocuk hakları, ayrımcılıkla mücadele ve toplumsal cinsiyet eşitliği, işkence ve kötü muameleyle mücadele konularında Kopenhag kriterlerinin tamamen karşılanması için daha fazla çaba gerekmektedir. Gayrimüslim cemaatlerin el konulmuş mülklerinin iadesini kolaylaştırmak amacıyla Vakıflar Kanunu'nda yapılan değişiklik, etkili bir şekilde uygulanması kaydıyla, önemli ve memnuniyetle karşılanan bir adımdır.

18. Konsey, Türkiye topraklarında gerçekleştirilen her türlü terör eylemini şiddetle kınamakta ve bu konuda Türkiye ile tam bir dayanışma içinde bulunduğunu ifade etmektedir. PKK'nın, AB'nin terör örgütleri listesinde yer aldığını hatırlatmaktadır. Konsey, bölgesel barışı ve

istikrarı muhafaza ederken insan haklarına, temel özgürlüklere ve uluslararası hukuka gereken saygının gösterilmesi suretiyle yürütülmesi zorunlu olan terörle mücadelede, Türkiye ile diyalogunu ve işbirliğini yoğunlaştırmaya hazır olduğunu ve bu konudaki kararlı desteğini yinelemektedir.

19. Türkiye, komşusu olduğu geniş coğrafyada daha etkin bir rol üstlenmeyi sürdürmüş olup, Orta Doğu, Batı Balkanlar, Afganistan/Pakistan, Güney Kafkasya ve Afrika Boynuzu'nda önemli bir bölgesel aktör olmaya devam etmektedir. Konsey, Müzakere Çerçeve Belgesi'nde yer alan ilkeler doğrultusunda, Türkiye'yi, dış politikasını AB'nin dış politikasının tamamlayıcısı olarak ve AB ile koordineli şekilde geliştirmesi ve AB'nin politikaları ve tutumlarına tedricen uyum sağlaması konusunda teşvik etmektedir. Bu bağlamda, Konsey, karşılıklı çıkar konusu olan dış politika meselelerinde AB'nin Türkiye ile mevcut siyasi diyalogunu daha da güçlendirme taahhüdüne bağlı kalmaktadır.

20. Türkiye, AB'ye gerçekleştirilen yasa dışı göç konusunda kilit menşe ve transit ülkelerden biridir; Konsey, Komisyon'u ve Türkiye'yi, yerleşik uygulama ile uyumlu olacak şekilde, bir vize, hareketlilik ve göç diyalogu başlatmaları yönünde teşvik etmektedir ve müzakere edilen AB-Türkiye Geri Kabul Anlaşması'nın akdedilmesi ve etkili biçimde uygulanması ihtiyacının altını çizmektedir. Bu durum gerçekleşinceye kadar, mevcut ikili geri kabul anlaşmalarının ve benzer anlaşmalarda yer alan geri kabul hükümlerinin yeterli biçimde uygulanması öncelik arz etmektedir.

21. Konsey, Müzakere Çerçeve Belgesi ve önceki Avrupa Birliği Zirvesi ve Konsey Sonuçları ile uyumlu olarak, Türkiye'nin kesinlikle iyi komşuluk ilişkileri geliştirmesi ve gerektiğinde Uluslararası Adalet Divanı'na başvurmak suretiyle anlaşmazlıkların Birleşmiş Milletler Şartı'na uygun biçimde barışçıl yollardan çözümüne yönelmesi gerektiğinin altını çizmektedir. Bu bağlamda, Birlik, ciddi endişeleri olduğunu ifade etmektedir ve bir üye devleti hedef alan, iyi komşuluk ilişkilerine ve anlaşmazlıkların barışçıl yollardan çözümüne zarar verebilecek her türlü tehdit ya da eylemden veya sürtüşme ya da eylem sebebinden kaçınmaya davet etmektedir. Ayrıca AB, BM Deniz Hukuku Sözleşmesi de dâhil olmak üzere AB müktesebatına ve uluslararası hukuka uygun olarak, üye devletlerin, doğal kaynakların araştırılması ve bunlardan yararlanılması amacıyla, başta ikili anlaşmalar yapılması olmak üzere tüm egemen haklarını vurgulamaktadır.

22. Konsey, Türkiye'nin AB Dönem Başkanlığı ile ilişkilerini 2012 yılının ikinci yarısında donduracağını ifade etmesinden üzüntü duymaktadır ve AB Dönem Başkanlığı'nın, Avrupa Birliği Antlaşması'nda düzenlendiğinin altını çizmektedir.

23. Konsey, 11 Aralık 2006 tarihli sonuçlarını ve 21 Eylül 2005 tarihli bildirisini anımsatarak, Türkiye'nin yinelenen çağrılara rağmen, Ortaklık Anlaşması'na Ek Protokol'ü tüm üye ülkeler bakımından ayrımcılık yapmaksızın tam olarak uygulama yükümlülüğünü yerine getirmeyi reddetmeye devam ettiğini üzüntüyle kaydetmektedir. Bu, müzakere sürecine önemli ölçüde katkı sağlayabilecektir. Bu konuda bir ilerlemenin olmaması halinde, Konsey, 2006 yılında aldığı ve müzakerelerdeki genel ilerleme bakımından sürekli etkisi olacak tedbirleri uygulamaya devam edecektir. Ayrıca, Türkiye, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile ilişkilerini gerektiği şekilde normalleştirme konusunda hâlâ ilerleme kaydetmemiştir.

24. Konsey, Komisyon'u, Avrupa Topluluğu'nun ve üye devletlerin 21 Eylül 2005 tarihli bildirisi kapsamındaki tüm konuları yakından izlemeye ve bir sonraki İlerleme Raporu'nda bunlar hakkında özel bilgiler vermeye davet etmektedir. Bu temelde, Konsey, 11 Aralık 2006 ve 14 Aralık 2010 tarihli sonuçlarına uygun olarak, bu alanda sağlanan ilerlemeyi yakından takip etmeye ve değerlendirmeye devam edecektir. Gecikmeksizin ilerleme sağlanması beklenmektedir.

25. Konsey, Müzakere Çerçeve Belgesi'nde vurgulandığı gibi, Türkiye'nin, Kıbrıs meselesinin, BM çerçevesinde ilgili BM Güvenlik Konseyi Kararlarına uygun biçimde ve Avrupa Birliği'nin dayandığı ilkelerle uyumlu olarak, adil, kapsamlı ve sürdürülebilir bir çözüme kavuşturulmasını amaçlayan süregelen müzakereleri etkin şekilde desteklemesini de beklemektedir. Türkiye'nin böyle kapsamlı bir çözüme yönelmesi ve somut katkıda bulunması hayati önem taşımaktadır.

26. Konsey, müzakerelerin daha zorlu bir aşamaya ulaştığını hatırlatarak, Türkiye'nin, açılış kriterlerinin yerine getirilmesinde ilerleme kaydetmesi, Müzakere Çerçeve Belgesi'nin gerekliliklerini yerine getirmesi ve AB'ye karşı akdi yükümlülüklerine uyması suretiyle müzakereleri hızlandırabileceğini kaydetmektedir.

27. Konsey, bu kapsamda, Komisyon'un Türkiye ile pozitif gündem oluşturma yönündeki önerisini memnuniyetle karşılamaktadır. Konsey, Müzakere Çerçeve Belgesi ve Konsey'in ilgili sonuçları ile uyumlu olarak, pozitif gündemin müzakere sürecini destekleyeceğinin altını çizmektedir. Gündem; siyasi reformlar, dış politika diyalogu, AB müktesebatına uyum, vizeler, hareketlilik ve göç, ticaret, enerji, terörle mücadele ve AB programlarına katılım da dâhil olmak üzere, geniş bir ortak çıkar alanını kapsayabilecektir. Türkiye'nin AB'ye katkısı, ancak, müzakere süreci için benimsenen güvenilir bir yaklaşım çerçevesinde tam etkili olacaktır.